

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ સ્થિત ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૨૪/૨૦૦૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ આર.પી. ધોલરિયા

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાવારપત્રોના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	
૨.	રિપોર્ટ્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	
૩.	શું લોર્ડશીપ ચુકાદાની સુવાચ્ય નકલ જોવાં ઇચ્છે છે?	
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન કે તેનાં હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમ સબબ કોઈ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	

=====

ડાહ્યાલાલ કાલીદાસ ચોથાણી

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

ચાચિકાકર્તા(ઓ) નં. ૧ વતી એડવોકેટ શ્રી દુશ્યંત એમ. ભટ્ટ સાથે શ્રી ઉમેશ એ. ત્રિવેદી (૯૪૬)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ વતી શ્રી યોગેશ એસ. લાખાણી (૪૧૯)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ વતી સુશ્રી એચ.બી. પુનાણી, એ.પી.પી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ આર.પી. ધોલરિયા

તારીખ ૧૨/૦૩/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

૧. અપીલકર્તાએ સ્પેશ્યલ (એ.સી.બી.) કેસ નં. ૩/૧૯૯૯ માં વેરાવળના વિદ્વાન સ્પેશ્યલ જજ, થર્ડ ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તકસીરવારીના તારીખ ૦૫/૦૧/૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૪ હેઠળ હાલની અપીલ દાખલ કરી છે, જે દ્વારા અપીલકર્તાને ભ્રષ્ટાચાર નાબૂદી અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૭ અને કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા છે. અપીલકર્તાને ભ્રષ્ટાચાર નાબૂદી અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૭ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે એક વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ તથા દંડ ન ભરે તો વધુ ત્રણ મહિનાની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી છે. અપીલકર્તા-આરોપીને ભ્રષ્ટાચાર નાબૂદી અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે પણ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા છે અને ત્રણ વર્ષની સખત કેદ તથા રૂ. ૧,૫૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો વધુ છ મહિનાની સખત

કેદની સજા ફટકારવામાં આવી છે. બંને સજાઓ સાથે ભોગવવાનો પણ હુકમ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. પ્રસ્તુત અપીલને જન્મ આપતી ટૂંકી હકીકતો એ છે કે મૂળ આરોપી દયાલાલ કાલિદાસ ચોથાણી (દયાલાલ પટેલ) આમરાપુર ગામ, તાલુકો વેરાવળ ખાતે તલાટી-કમ-મંત્રી તરીકે ફરજ બજાવતા હતા, જ્યારે ફરિયાદી વાલાભાઈ નાથાભાઈ જાદવ પ્રશ્નાવડા, તાલુકો વેરાવળના રહીશ છે, જેમણે આહીર જીવા ગોવા રામ પાસેથી ફરિયાદી, તેમના ભાઈઓ ગોવિંદ, ભીખુ, પરબત તેમજ તેમના પિતાના નામે જુદા જુદા વેચાણ દસ્તાવેજો કરીને ચાર જમીનના ટુકડા ખરીદ્યા હતા. વર્ષ ૧૯૮૬ માં જમીન ખરીદવામાં આવી હોવા છતાં, જમીનો તેમના નામે નોંધવામાં આવી ન હતી. પરિણામે, ફરિયાદી તેમના નામની નોંધ પાડવા માટે ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૨ ના મહિનામાં મૂળ આરોપી પાસે ગયા હતા. તે સમયે આરોપીએ ગેરકાયદેસર બક્ષિસ (લાંચ) ની રકમ તરીકે રૂ. ૨,૦૦૦/- ની માંગણી કરી હતી જે ઘટાડીને રૂ. ૧,૮૦૦/- કરવામાં આવી હતી અને તે સમયે આરોપીએ રૂ. ૧૦૦/- ની માંગણી કરીને સ્વીકાર્યા પણ હતા તથા રૂ. ૧,૭૦૦/- ગેરકાયદેસર બક્ષિસની રકમ તરીકે આરોપીને સોંપવાનું નક્કી થયું હતું. ફરિયાદી આ રકમ આપવા માંગતા ન હોવાથી, તેમણે એ.સી.બી., જૂનાગઢનો સંપર્ક કર્યો અને ફરિયાદ નોંધાવી. તેના અનુસંધાને ટ્રેપનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. પંચોની માંગણી કરવામાં આવી હતી અને ફરિયાદી તેમજ દરોડા પાડનાર ટુકડીના અન્ય સભ્યોને ટ્રેપની પ્રક્રિયા સમજાવવામાં આવી હતી.

તે મુજબ પ્રાથમિક પંચનામું પણ દોરવામાં આવ્યું હતું. તે અનુસાર, તારીખ ૨૪/૦૩/૧૯૯૨ ના રોજ સવારે ૭:૨૦ વાગ્યે, ટ્રેપ દરમિયાન આરોપી રૂ. ૧,૭૦૦/- સાથે રંગેહાથ ઝડપાઈ ગયા હતા અને તેથી તેમણે ભ્રષ્ટાચાર નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૭, ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૩(૧) (ડી) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો હતો. આથી, અપીલકર્તા-આરોપી સામે ફરિયાદ નોંધાઈ હતી.

૩. ફરિયાદના અનુસંધાને, તપાસ અમલદારે તપાસ હાથ ધરી અને અપીલકર્તા-આરોપી સામે ચાર્જશીટ રજૂ કરી. આરોપી સામે આરોપ (ચાર્જ) ઘડવામાં આવ્યો. આરોપીએ ગુનાની કબૂલાત કરી ન હતી અને કેસ ચલાવવાની માંગણી કરી હતી.

૩.૧ તકસીરવારી સાબિત કરવા માટે, પ્રોસિક્યુશને આશરે આઠ સાક્ષીઓની તપાસ કરી અને કેટલાક દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા.

૩.૨ ટ્રાયલના અંતે, ફો.કા.સં. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું સ્ટેટમેન્ટ નોંધ્યા પછી અને ફરિયાદપક્ષ તથા બચાવ પક્ષની દલીલો સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ઉપર જણાવ્યા મુજબનો ચુકાદો અને હુકમ આપ્યો.

૪. તેનાથી નારાજ થઈને, અપીલકર્તાએ આ નામદાર કોર્ટ સમક્ષ ઉપરોક્ત ક્રિમિનલ અપીલ દાખલ કરી છે.

૫. પ્રસ્તુત અપીલ દાખલ કરીને, અપીલકર્તાએ મુખ્યત્વે એવો દાવો કર્યો છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે અને તકસીરવારીનો ખોટો હુકમ નોંધ્યો છે. વધુમાં એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં મૂલ્યાંકન કર્યું નથી અને વાસ્તવમાં, અત્યાર સુધી પુરાવાનું કોઈ મૂલ્યાંકન થયું જ ન હતું અને તેથી આક્ષેપિત ચુકાદો અને તકસીરવારીનો હુકમ રદ કરવો જરૂરી છે.

૬. શ્રી ઉમેશ ત્રિવેદીના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી દુષ્યંત એમ. ભટ્ટે આ કોર્ટનું ધ્યાન વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના કાગળો તરફ દોર્યું છે અને દલીલ કરી છે કે ટ્રાયલ દરમિયાન સાબિત થયેલા આંક-૧૮ થી ૨૯ સુધીના સમગ્ર દસ્તાવેજ પુરાવાઓ મૂળ ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદ સાથે સુસંગત નથી અને આંક-૧૮ થી ૨૯ પરના ઉપરોક્ત દસ્તાવેજ પુરાવાઓ પર સ્પષ્ટપણે એવી નોંધ છે કે તે ૧૩/૦૩/૧૯૯૨ ના રોજ આરોપીને સોંપવામાં આવ્યા હતા. જો આક્ષેપિત દસ્તાવેજો ૧૩/૦૩/૧૯૯૨ ના રોજ સોંપવામાં આવ્યા હોય, તો નોંધ નં. ૫૭૨, ૫૭૩, ૫૭૪, ૫૭૫ તારીખ ૧૪/૦૨/૧૯૯૨ થી કેવી રીતે નોંધવામાં આવી? અન્યથા પણ, તેમની રજૂઆત મુજબ, ઉપરોક્ત દસ્તાવેજ પુરાવાઓ એ પણ દર્શાવે છે કે જુદી જુદી જગ્યાએ, તારીખ એટલે કે ૧૪/૦૩/૧૯૯૨ ને છેકછાક કરીને ૧૪/૦૨/૧૯૯૨ કરવામાં આવી છે અને વર્તમાન અપીલકર્તા-આરોપી દ્વારા સુધારો કરવામાં આવ્યો હોવાનો આરોપ છે. સ્વીકાર્યપણે, તેમની રજૂઆત મુજબ, આવા મૂળ રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી ટ્રાયલ

દરમિયાન અને આ અપીલની સુનાવણી દરમિયાન પણ રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા. અગાઉ પણ આવા દસ્તાવેજ પુરાવા રજૂ કરવા માટે અંકબંધ વખત કેસ મુલતવી રાખવામાં આવ્યો હતો પરંતુ તે નિષ્ફળ રહ્યું હતું. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, તેમની રજૂઆત મુજબ, તેમની સાથેના અગાઉના વૈમનસ્યના સંબંધોને કારણે હિસાબ ચૂકતે કરવા માટે આખો કેસ ઉપજાવી કાઢવામાં આવ્યો છે. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે ફરિયાદીનો મૌખિક પુરાવો બિલકુલ સંતોષકારક નથી અને તેને આગળ ધપાવવાથી કેસ સાબિત કરવા માટે કોઈ પુરાવો મળતો નથી. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે ફરિયાદીએ પોતે પણ સ્વીકાર્યું છે કે ટ્રેપ સમયે, આરોપીએ ટ્રેપિંગ ઓફિસરને સ્પષ્ટતા કરી હતી કે ફરિયાદી બળજબરીથી રકમ સોંપી રહ્યો હતો જે તેમણે સ્વીકારી ન હતી. વધુમાં, તેમણે દલીલ કરી છે કે ફરિયાદીનો પુરાવો અગાઉ દાખલ કરાયેલી ફરિયાદ અને પોલીસ સમક્ષ આપેલા અગાઉના નિવેદન સાથે સુસંગત નથી અને તે પૂર્વ માંગણી અને રૂ. ૧૦૦/- ના સ્વીકાર તેમજ રૂ. ૨,૦૦૦/- થી ઘટાડીને રૂ. ૧,૮૦૦/- કરવા શૈલીમાં છે. પરિણામે, તેમની સમગ્ર જુબાની શંકાસ્પદ બને છે. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે ટ્રેપ સમયે ફરિયાદી સાથે હોવાનો આક્ષેપ ધરાવતા શેડો પંચના પુરાવાએ પણ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું. પરિણામે, તેમને હોસ્ટાઈલ (તાજપોશ) જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉલટતપાસ દરમિયાન, તેમણે અમુક હદ સુધી કેસને સમર્થન આપ્યું હતું, જોકે, ઉલટતપાસ ધ્યાનમાં લેતા, ટ્રેપ

સમયે તેમણે જે નિર્ણાયક વાતચીત જોઈ અને સાંભળી હોવાનો આક્ષેપ કર્યો હતો તે સમકાલીન પંચનામા સાથે સુસંગત નથી અને વધુમાં તેમણે દલીલ કરી હતી કે આરોપી તરફથી એવી સ્પષ્ટતા હતી કે ફરિયાદીએ તેમને બળજબરીથી કરન્સી નોટો સોંપી હતી જે તેમણે સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે ક મહેસૂલ વિભાગના અન્ય સાક્ષીઓ કે જેઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી તેમણે પણ ૧૪/૦૩/૧૯૯૨ થી ૧૪/૦૨/૧૯૯૨ સુધી કરવામાં આવેલી છેકછાક તેમજ સુધારો વર્તમાન આરોપી દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે તે સ્થાપિત કરવા માટે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી. ચોક્કસપણે, તેમની રજૂઆત મુજબ, ફરિયાદપક્ષ આક્ષેપિત છેકછાક તેમજ સુધારો વર્તમાન અપીલકર્તા-આરોપી દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો તે સ્થાપિત કરવામાં સખત રીતે નિષ્ફળ ગયું છે. વધુમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૮, શ્રી સોલંકીએ ફરિયાદ નોંધી હતી અને ત્યારબાદ તેમણે ટ્રેપની ગોઠવણ પણ કરી હતી અને તેઓ દરોડા પાડનાર ટુકડીના એક સભ્ય બન્યા હતા અને ત્યારબાદ તેમણે સમગ્ર તપાસ હાથ ધરી હતી અને ચાર્જશીટ ફાઇલ કરી હતી. પરિણામે, તેમની રજૂઆત મુજબ, તપાસની આખી પ્રક્રિયા દૂષિત થઈ જાય છે કારણ કે તમામ ભૂમિકાઓ એક જ પોલીસ અધિકારી દ્વારા ભજવવામાં આવી છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ મૂળ રેકૉર્ડ રજૂ કરીને તેઓ એ જ અધિકારી હોવા છતાં, ૧૪/૦૩/૧૯૯૨ થી ૧૪/૦૨/૧૯૯૨ સુધીની તારીખમાં છેકછાક તેમજ સુધારો સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હતા અને અન્ય સાક્ષીઓની જુબાની

મુજબ, તે રેકૉર્ડ તપાસ એજન્સી દ્વારા જમ કરવામાં આવ્યો હતો અને ટ્રેપ પછી મહેસૂલ મંડળને પણ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યો ન હતો. પરિણામે, ફરિયાદપક્ષ માંગણી, સ્વીકાર તેમજ દૂષિત કરન્સી નોટોની રિકવરીના મહત્વના પાસાને સ્થાપિત કરવામાં સખત રીતે નિષ્ફળ ગયું છે. તેથી, તેમણે દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન જજ દ્વારા નોંધાયેલા તારણો કાયદા અનુસાર નથી અને આક્ષેપિત ચુકાદો અને તકસીરવારી રદ્દ કરવા યોગ્ય છે. તેથી, તેમણે આ કોર્ટને વર્તમાન અપીલ મંજૂર કરવા અને તકસીરવારીના આક્ષેપિત ચુકાદાને રદ્દ કરવા વિનંતી કરી હતી.

૭. બીજી બાજુ, વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી એચ. બી. પુનાનીએ વિદ્વાન સ્પેશ્યલ જજના ચુકાદાને ભારપૂર્વક સમર્થન આપ્યું છે. તેમણે આ કોર્ટને સમગ્ર રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહીમાંથી પસાર કરાવી છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદાને સમર્થન આપ્યું છે અને દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે પુષ્કળ કારણો નોંધ્યા છે અને તારણો રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવા પર આધારિત છે. તે બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, આ કોર્ટ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણોમાં દખલગીરી કરી શકે નહીં. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે દસ્તાવેજી પુરાવા સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે વેચનાર જીવા ગોવા રામના નામ પરથી વર્તમાન ફરિયાદી તેમજ તેમના પિતા અને ભાઈઓના નામે નામ ટ્રાન્સફર કરવા માટેનું કામ બાકી હતું અને નોંધો પ્રમાણિત કરવામાં આવી ન હતી અને જેના કારણે આરોપી ગેરકાયદેસર બક્ષિસની રકમ માંગી રહ્યો હતો જે ઘટાડવામાં આવી હતી અને ફરિયાદી તેમજ

પંચનો પુરાવો ફરિયાદમાં વર્ણવવામાં આવેલી હકીકત સમાન છે અને પંચે સમકાલીન પંચનામામાં તે જ વાત જાહેર કરી હતી. તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે યોગ્ય રીતે તેમના પુરાવા પર વિશ્વાસ મૂક્યો છે અને સાચો માનીને આરોપી વ્યક્તિને સાચી રીતે દોષિત ઠેરવ્યા છે. તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તકસીરવારીના ચુકાદામાં આ કોર્ટના હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી. તેથી, તેમણે દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવા માટે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે પુષ્કળ કારણો નોંધ્યા છે અને માંગણી, સ્વીકાર અને રિકવરી અંગેના ઘટકો કાયદા અનુસાર સાબિત થયા છે અને, તેથી, આ કોર્ટે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણોમાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં.

૮. આ કોર્ટે અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઉમેશ ત્રિવેદી સાથે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી દુષ્યંત ભટ્ટ અને સામાવાળા-રાજ્ય વતી વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર સુશ્રી એચ. બી. પુનાનીને સાંભળ્યા છે.

૯. આ કોર્ટે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ આક્ષેપિત ચુકાદા તેમજ પેપર બુક સ્વરૂપે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓનું બારીકાઈથી અવલોકન કર્યું છે. ફરિયાદપક્ષના વર્ણન મુજબ, મૂળ આરોપી દયાલાલ કાલિદાસ ચોથાણી (દયાલાલ પટેલ) આમરાપુર ગામ, તાલુકો વેરાવળ ખાતે તલાટી-કમ-મંત્રી તરીકે ફરજ બજાવતા હતા જ્યારે ફરિયાદી વાલાભાઈ નાથાભાઈ જાદવ પ્રશ્નાવડા, તાલુકો વેરાવળના રહીશ છે, જેમણે આહીર જીવા ગોવા રામ પાસેથી ફરિયાદી, તેમના ભાઈઓ ગોવિંદ, ભીખુ, પરબત તેમજ તેમના પિતાના નામે જુદા જુદા

વેચાણ દસ્તાવેજો કરીને ચાર જમીનના ટુકડા ખરીદ્યા હતા. વર્ષ ૧૯૮૬ માં જમીન ખરીદવામાં આવી હોવા છતાં, જમીનો તેમના નામે નોંધવામાં આવી ન હતી. પરિણામે, ફરિયાદી તેમના નામની નોંધ પાડવા માટે ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૨ ના મહિનામાં મૂળ આરોપી પાસે ગયા હતા. તે સમયે આરોપીએ ગેરકાયદેસર બક્ષિસની રકમ તરીકે રૂ. ૨,૦૦૦/- ની માંગણી કરી હતી જે ઘટાડીને રૂ. ૧,૮૦૦/- કરવામાં આવી હતી અને તે સમયે આરોપીએ રૂ. ૧૦૦/- ની માંગણી કરીને સ્વીકાર્યા પણ હતા અને રૂ. ૧,૭૦૦/- ગેરકાયદેસર બક્ષિસની રકમ તરીકે આરોપીને સોંપવાનું નક્કી થયું હતું. ફરિયાદી આ રકમ આપવા માંગતા ન હોવાથી, તેમણે એ.સી.બી., જૂનાગઢનો સંપર્ક કર્યો અને ફરિયાદ નોંધાવી. તેના અનુસંધાને ટ્રેપનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. પંચોની માંગણી કરવામાં આવી હતી અને ફરિયાદી તેમજ દરોડા પાડનાર ટુકડીના અન્ય સભ્યોને ટ્રેપની પ્રક્રિયા સમજાવવામાં આવી હતી. તે મુજબ પ્રાથમિક પંચનામું પણ દોરવામાં આવ્યું હતું. તે અનુસાર, તારીખ ૨૪/૦૩/૧૯૯૨ ના રોજ સવારે ૭:૨૦ વાગ્યે, ટ્રેપ દરમિયાન આરોપી રૂ. ૧,૭૦૦/- સાથે રંગેહાથ ઝડપાઈ ગયા હતા અને તેથી તેમણે ભ્રષ્ટાચાર નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૭, ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો હતો.

૧૦. વર્તમાન કેસમાં, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદા અને સજાને બહાલી આપવા માટે વ્યાજબી શંકાથી પર યોગ્ય, વિશ્વસનીય અને ચોક્કસ પુરાવા છે કે કેમ તે ખાતરી કરવા માટે આ કોર્ટે પુરાવાની ચકાસણી કરવી

જરૂરી છે. જો રેકૉર્ડ પર એવો કોઈ પુરાવો ન હોય, તો તે સંજોગોમાં, તકસીરવારી ટકી શકે નહીં કારણ કે ફરિયાદપક્ષ પર તેના કેસને વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાની જવાબદારી રહેલી છે.

૧૧. આ તબક્કે, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના કેટલાક નિર્ણયોનો સંદર્ભ આપવો ફળદાયી રહેશે. (૨૦૦૯) ૬ એસ.સી.સી. ૫૮૭ માં રિપોર્ટ થયેલ એ. સુબેર વિ. કેરળ રાજ્ય ના કેસમાં, કાયદાની કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) ની વૈધાનિક જોગવાઈઓના આશય પર વિચારણા કરતી વખતે, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે પ્રોસિક્યુશને અન્ય કોઈપણ ફોજદારી ગુનાની જેમ વ્યાજબી શંકાથી પર આરોપ સાબિત કરવાનો રહે છે અને જ્યાં સુધી ગેરકાયદેસર બક્ષિસની માંગણી અને સ્વીકારના યોગ્ય પુરાવા દ્વારા અન્યથા સ્થાપિત ન થાય ત્યાં સુધી આરોપીને નિર્દોષ ગણવા જોઈએ, જે તકસીરવારી નોંધવા માટે સાબિત કરવા જરૂરી મહત્વના ઘટકો છે.

૧૨. (૨૦૧૧) ૬ એસ.સી.સી. ૪૫૦ માં રિપોર્ટ થયેલ કેરળ રાજ્ય અને અન્ય વિ. સી.પી. રાવ ના કેસમાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે, આ જ ગુનાઓ અંગે પોતાના અગાઉના ચુકાદાનો પુનરોચ્ચાર કરતા હોલ્ડ કર્યું હતું કે માત્ર રિકવરી પોતે જ આરોપી સામેનો આરોપ સાબિત કરતી નથી અને લાંચની ચુકવણી સાબિત કરવા માટે અથવા આરોપીએ લાંચ હોવાનું જાણીને સ્વેચ્છાએ નાણાં સ્વીકાર્યા હતા તે દર્શાવવા માટે કોઈ પુરાવાના અભાવે, તકસીરવારી ટકી શકે નહીં.

૧૩. એ.આઈ.આર. ૨૦૧૪ એસ.સી. (સપ્લીમેન્ટ) ૧૮૩૭ માં રિપોર્ટ થયેલ બી. જયરાજ વિ. એ.પી. રાજ્ય ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કાયદાની કલમ ૭ અને ૧૩ ની અત્યાવજ્ઞ પૂર્વ-જરૂરિયાતો નક્કી કરવા માટે તાજેતરના એક નિવેદનમાં, અસ્પષ્ટ શબ્દોમાં અધોરેખિત કરવામાં આવ્યું છે કે માંગણીના પુરાવા વિના આરોપી પાસેથી માત્ર કરન્સી નોટોનો કબજો અને રિકવરી એ કલમ ૭ તેમજ કાયદાની કલમ ૧૩(૧)(ડી)(i) અને (ii) હેઠળ ગુનો સ્થાપિત કરશે નહીં. એવું પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યું છે કે ગેરકાયદેસર બક્ષિસ માટેની માંગણીના કોઈ પુરાવાના અભાવે, કોઈ મૂલ્યવાન વસ્તુ અથવા નાણાકીય લાભ મેળવવા માટે ભ્રષ્ટ્ર અથવા ગેરકાયદેસર સાધનોનો ઉપયોગ અથવા જાહેર સેવક તરીકેના હોદ્દાનો દુરુપયોગ સાબિત થયેલ માની શકાય નહીં. આમ, માંગણીની સાબિતીને કલમ ૭ અને કાયદાની કલમ ૧૩ હેઠળના ગુના માટે અનિવાર્ય આવશ્યકતા અને વ્યાપક જનાદેશ તરીકે હોલ્ડ કરવામાં આવી છે. કાયદાની કલમ ૨૦ ના સંબંધમાં, જે તેમાં કલ્પના કર્યા મુજબ ધારણા કરવાની મંજૂરી આપે છે, એવું હોલ્ડ કરવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે તે માત્ર કલમ ૭ હેઠળના ગુના માટે વિસ્તૃત કરી શકાય છે અને કાયદાની કલમ ૧૩(૧)(ડી)(i) અને (ii) હેઠળના ગુના માટે નહીં, તે કોઈ સત્તાવાર કામ કરવા અથવા ન કરવા બદલ ગેરકાયદેસર બક્ષિસ સ્વીકારવાના પુરાવા પર પણ આધારિત છે. ગેરકાયદેસર બક્ષિસ સ્વીકારવાનો આવો પુરાવો, એ બાબત પર ભાર મુકવામાં આવ્યો હતો કે, માંગણીનો પુરાવો હોય તો જ અનુસરી શકાય. સ્વયંસિદ્ધ રીતે,

એવું હોલ્ડ કરવામાં આવ્યું હતું કે માંગણીના પુરાવાના અભાવે, કાયદાની કલમ ૨૦ હેઠળ આવી કાનૂની ધારણા પણ ઊભી થશે નહીં.

૧૪. ફોજદારી કેસોમાં ન્યાય પ્રદાન કરવાની જાળીમાંથી પસાર થતા સુવર્ણ સિદ્ધાંતના પુનરોચ્ચારમાં, (૨૦૧૩) ૧૨ એસ.સી.સી. ૪૦૬ માં રિપોર્ટ થયેલ સુજીત બિસ્વાસ વિ. અસમ રાજ્ય ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે હોલ્ડ કર્યું હતું કે શંકા, ગમે તેટલી ગંભીર હોય, પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી અને ફરિયાદપક્ષ પોતાના કેસને "હોઈ શકે છે" ની શ્રેણીમાં રાખી શકે નહીં પરંતુ કોઈપણ શક્ય અટકળ અથવા અનુમાનથી મુક્ત થવા માટે તેને "હોવું જ જોઈએ" ના ક્ષેત્રમાં અપગ્રેડ કરવું પડશે. એવું હોલ્ડ કરવામાં આવ્યું હતું કે, કોર્ટે એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે ન્યાયનો અન્યાય અટકે અને જો હકીકતો અને સંજોગોમાં, બે મંતવ્યો શક્ય હોય, તો શંકાનો લાભ આરોપીને મળવો જ જોઈએ.

૧૫. પરિણામ સ્વરૂપે, ગેરકાયદેસર બક્ષિસની માંગણી સાબિત કરવામાં ફરિયાદપક્ષની નિષ્ફળતા ઘાતક નીવડશે અને કલમ ૭ અથવા કાયદાની કલમ ૧૩ હેઠળના ગુનાના આરોપી વ્યક્તિ પાસેથી માત્ર રકમની રિકવરી તેના હેઠળ તેની તકસીરવારી નોતરી શકે નહીં.

૧૬. ગેરકાયદેસર બક્ષિસની માંગણીનો પુરાવો, આમ, કલમ ૭ અને ૧૩(૧) (ડી)(i) અને (ii) હેઠળના ગુનાનું મુખ્ય પાસું છે અને તેના અભાવે, તે માટેનો આરોપ નિષ્ફળ જશે. કથિત રીતે ગેરકાયદેસર બક્ષિસ તરીકે કે તેની રિકવરી

તરીકે કોઈપણ રકમનો માત્ર સ્વીકાર, માંગણીના પુરાવા વિના, સ્વતઃ જ, કાયદાની આ બે કલમો હેઠળ આરોપ સાબિત કરવા માટે પૂરતો રહેશે નહીં.

૧૭. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૧ વાલાભાઈ નાથાભાઈ જાદવ, ફરિયાદીએ જુબાની આપી છે કે તેમને ભીખાભાઈ, પરબતભાઈ અને ગોવિંદભાઈ નામના ત્રણ ભાઈઓ છે અને તેઓ તેમના પિતા સાથે સાથે રહેતા હતા. વર્ષ ૧૯૮૬ માં, તેમણે વેચાણ દસ્તાવેજ કરીને જમીનના ચાર જુદા જુદા ટુકડા ખરીદ્યા હતા. ૧૯૯૨ સુધી નામો નોંધાયા ન હોવા છતાં, ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૨ ના મહિનામાં, તેઓ તેમના નામની નોંધ પાડવા માટે આરોપી પાસે ગયા હતા. તે સમયે, આરોપીએ રૂ. ૨,૦૦૦/- ની માંગણી કરી હતી જે ઘટાડીને રૂ. ૧,૮૦૦/- કરવામાં આવી હતી. તે સમયે, આરોપીએ રૂ. ૧૦૦/- ની માંગણી કરી હતી અને બાકીની રકમ ખાતાવહી (હિસાબનું ચોપડું) સોંપતી વખતે ચૂકવવાની બાકી રહેતી હતી. તેઓ ગેરકાયદેસર બક્ષિસની રકમ ચૂકવવા માંગતા ન હોવાથી, તેમણે એ.સી.બી. ના અધિકારીઓ સમક્ષ ફરિયાદ નોંધાવી હતી. એ.સી.બી.એ ત્યારબાદ પંચની માંગણી, ટ્રેપનું આયોજન વગેરેની વિગતવાર પ્રક્રિયા હાથ ધરી હતી. ટ્રેપના દિવસે, તેઓ શેડો પંચ સાથે સવારે આશરે ૭:૨૦ વાગ્યે આરોપીના ઘરે પહોંચ્યા હતા. તે સમયે આરોપીએ તેમનો દરવાજો ખોલ્યો. જ્યારે ફરિયાદીએ ખાતાવહી (હિસાબનું ચોપડું) વિશે પૂછ્યું, ત્યારે તે સમયે આરોપીએ રૂ. ૨,૦૦૦/- માંગ્યા પરંતુ ફરિયાદીએ કહ્યું કે તેઓ રૂ. ૧,૭૦૦/- લાવ્યા છે અને આરોપીને રૂ. ૧,૭૦૦/- સોંપી દીધા. તેમણે ઈશારો કર્યો જેના

કારણે દરોડા પાડનાર ટુકડીના અન્ય સભ્યો ત્યાં આવી પહોંચ્યા. તે સમયે આરોપીએ ગેરકાયદેસર બક્ષિસની રકમ ફેંકી દીધી હતી અને ત્યારબાદ વિગતવાર ઝડતી અને જપ્તી હાથ ધરવામાં આવી હતી. બનાવના સ્થળેથી રિક્વર કરાયેલી નોટોના નંબરો પ્રાથમિક પંચનામામાં નોંધાયેલા નંબરો સાથે મેળ ખાતા હતા. ઉલટતપાસમાં, તેમણે સ્વીકાર્યું કે તેમણે ૧૩/૦૩/૧૯૯૨ ના રોજ અરજી કરીને આરોપીને અરજી કરી હતી. તેમણે વધુમાં સ્વીકાર્યું કે તેઓ તેમના નામની નોંધ પાડવા માટે અરજી સોંપતી વખતે માત્ર એક જ વાર આરોપીને મળ્યા હતા.

૧૮. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૨ રસીકલાલ ચમનલાલ રાવળે જુબાની આપી છે કે તેઓ શેડો પંચ હતા અને એ.સી.બી., જૂનાગઢની માંગણીથી આવ્યા હતા. તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમને ફરિયાદીની સાથે રહેવા અને બનાવ જોવા તથા ફરિયાદી અને આરોપી વચ્ચેની વાતચીત સાંભળવા માટે સૂચના આપવામાં આવી હતી. ટ્રેપના દિવસે, તેમણે ફરિયાદી સાથે આરોપીના ઘરની મુલાકાત લીધી હતી. તે સમયે, આરોપીએ તેમને પૂછ્યું કે શું તેઓ પૈસા લાવ્યા છે અને ત્યારબાદ તેમણે આક્ષેપિત રકમ આરોપીને સોંપી દીધી. તે સમયે આરોપીએ આક્ષેપિત રકમ ભોંયતળિયે ફેંકી દીધી હતી અને ત્યારબાદ ટ્રેપિંગ ઓફિસર શ્રી સોલંકીએ ભોંયતળિયેથી આક્ષેપિત રકમ રિક્વર કરી હતી અને ટ્રેપ માટે વિગતવાર પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવી હતી. જોકે, તેમણે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું. તેથી, તેમને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. મુખ્ય તપાસમાં, તેમણે જુબાની આપી હતી કે ફરિયાદીને મ્યુટેશન એન્ટ્રી (હક્કપત્રક

નોંધ) અંગે વાત કરવા માટે સૂચના આપવામાં આવી હતી અને જો તેઓ મ્યુટેશન એન્ટ્રી કરવા માટે ગેરકાયદેસર બક્ષિસની કોઈપણ રકમ માંગે તો ફરિયાદીને આરોપીને રકમ સોંપવા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યા હતા. વધુમાં, તેમણે જુબાની આપી હતી કે જ્યારે ફરિયાદી આરોપીને ગેરકાયદેસર બક્ષિસની રકમ બળજબરીથી સો પી રહ્યા હતા, તે સમયે આરોપીએ આક્ષેપિત રકમ ભોંચતળિયે ફેંકી દીધી હતી.

૧૯. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૩ અશોકકુમાર ગોવિંદજી નાગર આંક-૩૩ ના પંચનામાના બીજા પંચ સાક્ષી છે. તેમણે જુબાની આપી હતી કે તપાસ અમલદાર શ્રી સોલંકીએ શેડો પંચને જમીન પરથી નોટો એકઠી કરવા કહ્યું હતું અને શેડો પંચે તે એકઠી કરી હતી જે બારી પાસે પડી હતી. તેમની ઉલટતપાસમાં, તેમણે જુબાની આપી હતી કે પંચનામું તપાસ અમલદાર શ્રી સોલંકી દ્વારા લખાવવામાં આવ્યું હતું.

૨૦. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૪ ત્રિભોવનદાસ શંકર પટેલ તે સમયે મામલતદાર, વેરાવળ તરીકે ફરજ બજાવતા હતા. તારીખોમાં છેકછાક/ફેરફાર ધરાવતી મહેસૂલી દસ્તાવેજો એટલે કે નોંધ નં. ૫૭૨ થી ૫૭૫ સાબિત કરવા માટે તેમની તપાસ કરવામાં આવી છે. તેમણે જુબાની આપી હતી કે આવી નોંધોની ઝેરોક્સ નકલો આરોપી દ્વારા લાવવામાં આવી હતી. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે આવી નોંધોના મૂળ દસ્તાવેજો ત્યાં છે.

૨૧. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૫ ગણપતરાય પરમાનંદ લખાણી, સર્કલ ઓફિસર, વેરાવળની આમરાપુર ગામના મહેસૂલી રેકૉર્ડના સંબંધમાં તપાસ કરવામાં આવી છે. તેમણે જુબાની આપી હતી કે તેમની પાસે આમરાપુર ગામનું રેકૉર્ડ ન હતું. જોકે, તેમની ઉલટતપાસમાં, તેમણે સ્વીકાર્યું છે કે જો સબ-રજિસ્ટ્રાર દ્વારા મોકલવામાં આવેલી નકલોના આધારે નોંધ કરવામાં આવી હોય અને જો પાંચથી છ વર્ષ પછી તેમાં ફેરફાર કરવાની વિનંતી કરવામાં આવે, તો ફેરફાર કરવા માટે અરજી હોવી જોઈએ અને તલાટી-કમ-મંત્રી દ્વારા તેની ચકાસણી થવી જોઈએ.

૨૨. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૬ મગનલાલ કરસનદાસ કટકપરાની એ સાબિત કરવા માટે તપાસ કરવામાં આવી છે કે તેમને આરોપી દ્વારા પ્રશ્ન હેઠળની જમીનનું મહેસૂલી રેકૉર્ડ બતાવવામાં આવ્યું હતું. જોકે, તેમણે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન ન આપતાં તેમને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

૨૩. ફરિયાદપક્ષે સાક્ષી નં.-૭ જનકભાઈ રમણિકલાલ પુરોહિત, ટી.ડી.ઓ., વેરાવળે જુબાની આપી હતી કે આરોપીનું હેડક્વાર્ટર કુકરાસ ગામ હતું અને તેઓ અજોઠા ગામે રહેતા હતા. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે આરોપીના પત્ની અજોઠા ગામની પ્રાથમિક શાળામાં નોકરી કરતા હતા અને શાળાના પ્રિન્સિપાલ અને આરોપી વચ્ચે કેટલાક મતભેદો હતા.

૨૪. રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના એકંદર મૂલ્યાંકન પર, ફરિયાદપક્ષના વર્ણન મુજબ, ફરિયાદી ફરિયાદ નોંધાવવાના એક અને અડધા મહિના પહેલાં ખેતીની જમીનમાં વેચનારના નામના સ્થાને તેમના અને તેમના ભાઈઓ અને તેમના પિતાના

નામની નોંધ પાડવા માટે આરોપીને મળ્યા હતા. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી એ પણ દર્શાવે છે કે તેઓ આરોપીને મળ્યા હતા અને મ્યુટેશન એન્ટ્રી કરવા માટે અરજી પણ કરી હતી પરંતુ આરોપી મ્યુટેશન એન્ટ્રી કરતા ન હતા અને આપું કામ કરવા માટે ગેરકાયદેસર બક્ષિસની માંગણી કરતા હતા. શરૂઆતમાં તેમણે રૂ. ૨,૦૦૦/- ની માંગણી કરી હતી જે ઘટાડીને રૂ. ૧,૮૦૦/- કરવામાં આવી હતી અને તે સમયે તેમની પાસેથી રૂ. ૧૦૦/- સ્વીકાર્યા પણ હતા અને રૂ. ૧,૭૦૦/- ની બાકીની રકમ હિસાબનું ચોપડું સોંપતી વખતે ચૂકવવાની જરૂર હતી. તેઓ આ રકમ ચૂકવવા માંગતા ન હોવાથી, તેમણે ફરિયાદ નોંધાવી અને ટ્રેપ ગોઠવવામાં આવી. તેમની જુબાનીમાં, સંપૂર્ણપણે વિરોધાભાસી ચિત્ર ઉપસી રહ્યું છે. તેમની જુબાનીમાં, તેમણે સ્વીકાર્યું કે તેઓ ૧૩/૦૩/૧૯૯૨ ના રોજ એકવાર આરોપીને મળ્યા હતા અને તે અગાઉ નહીં. જો તેને સાચું માનવામાં આવે, તો રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી, ખાસ કરીને આંક-૧૮ થી ૨૯ થી શરૂ થતા દસ્તાવેજો કે જે મ્યુટેશન એન્ટ્રી કરવા માટેની અરજીઓ તેમજ વેચાણ દસ્તાવેજો અને અન્ય મહેસૂલી રેકૉર્ડના સ્વરૂપમાં છે તે સ્પષ્ટપણે બે તારીખો દર્શાવે છે એટલે કે ૧૪/૦૩/૧૯૯૨ કે જેમાં ફરિયાદમાં કરાયેલા આક્ષેપો સાથે સુસંગત લાવવા માટે છેકછાક કરીને ૧૪/૦૨/૧૯૯૨ કરવામાં આવી હતી.

૨૫. ફરિયાદીના પુરાવાના વધુ મૂલ્યાંકન પર, તેમનો પુરાવો ફરિયાદ તેમજ પોલીસ સમક્ષ આપેલા તેમના અગાઉના નિવેદન સાથે બિલકુલ સુસંગત નથી અને તેઓ પોતાની ફરિયાદમાં કરાયેલા આક્ષેપોના સંબંધમાં બદલાતા રહ્યા છે

અને ટ્રાયલ દરમિયાન સંપૂર્ણપણે વિરોધાભાસી ચિત્ર રજૂ કરવામાં આવ્યું છે. જો આપણે તેમના પુરાવાનું દસ્તાવેજી પુરાવા સાથે મૂલ્યાંકન કરીએ તો પણ તે મહેસૂલી રેકૉર્ડના સ્વરૂપમાં રેકૉર્ડ પરના પુરાવા પરથી ઉપસતા વાસ્તવિક દ્રશ્ય સાથે મેળ ખાતું નથી. તે જ રીતે, શેડો પંચનો પુરાવો ફરિયાદીના પુરાવાને સમર્થન આપે તેવો બિલકુલ સંતોષકારક નથી. શરૂઆતમાં તેમને ફરિયાદપક્ષના કેસ સામે હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ અમુક અંશે તેમણે ફરિયાદપક્ષના વર્ણનને સમર્થન આપ્યું હતું. જોકે, ઉલટતપાસમાં, તેમણે સ્પષ્ટ અને ચોક્કસપણે સ્વીકાર્યું કે આરોપીએ દરોડા પાડનાર ટુકડીને ત્વરિત સ્પષ્ટતા કરી હતી કે ફરિયાદીએ બળજબરીથી કરન્સી નોટો સોંપી હતી અને પરિણામે, તેમણે કરન્સી નોટો ભોંયતળિયે ફેંકી દીધી હતી જે સમકાલીન પંચનામા સાથે પણ સમર્થન મેળવતી નથી. તેઓ ફરિયાદપક્ષના કેસ સામે હોસ્ટાઈલ થઈ ગયા હતા અને અન્યથા પણ તેમનો પુરાવો ફરિયાદપક્ષના કેસને તત્કાળ માંગણી અને સ્વીકાર સ્થાપિત કરવા માટે આગળ લઈ જતો નથી તે ધ્યાનમાં લેતા. તેથી, તેમનો પુરાવો પણ ફરિયાદપક્ષના કેસને આગળ લઈ જતો નથી.

૨૬. કેસની સમગ્ર હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, ફરિયાદપક્ષના કેસમાંથી ત્રણ જુદી જુદી વાર્તાઓ અને વર્ણનો બહાર આવી રહ્યા છે, એટલે કે, ગેરકાયદેસર બક્ષિસની રકમ (૧) ફરિયાદી, તેમના ભાઈઓ અને તેમના

પિતાના નામે નોંધ કરવા માટે; (૨) ખેડૂતના ખાતાવહીના બદલાવ માટે અને
(૩) હક્કપત્રકના રેકૉર્ડમાં નોંધ પ્રમાણિત કરવા માટે માંગવામાં આવી હતી.

૨૭. મહેસૂલી રેકૉર્ડમાંથી પસાર થતાં, ખાસ કરીને, આંક-૧૮ થી ૨૯ થી શરૂ કરીને, એવું જણાય છે કે ફરિયાદીએ સૌથી પહેલાં ૧૩/૦૩/૧૯૯૨ ના રોજ વેચાણ દસ્તાવેજો અને અન્ય જરૂરી દસ્તાવેજો તેમજ હક્કપત્રકના રેકૉર્ડમાં તેમના નામની નોંધ કરવા માટે અરજીઓ સોંપી હતી. જોકે ઉપરોક્ત તારીખો આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલી સહી-સિક્કા સાથે સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખિત છે જે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી, તેમ છતાં, અન્ય રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી દર્શાવે છે કે મહેસૂલી રેકૉર્ડમાં નોંધ ૧૪/૦૨/૧૯૯૨ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હોવાનો આક્ષેપ છે, જે અશક્ય છે કારણ કે મ્યુટેશન માટેની કોઈ અરજી વિના અને કોઈ ઈન્ડેક્સ કે વેચાણ દસ્તાવેજ રજૂ કર્યા વિના, મહેસૂલી રેકૉર્ડમાં મ્યુટેશન એન્ટ્રી થઈ શકી ન હોત. તેથી, જો ઉપરોક્ત સુધારો સાચો માનવામાં આવે તો પણ, તે ફરિયાદપક્ષના કેસથી વિપરીત જાય છે કારણ કે રેકૉર્ડ પર આવી કોઈ અરજી કર્યા વિના કે આવા કોઈ દસ્તાવેજ પુરાવા રજૂ કર્યા વિના આ પ્રકારનું મ્યુટેશન આગળ વધી શક્યું ન હોત. ફરિયાદપક્ષ કેસ એ પણ જાહેર કરે છે કે તપાસ દરમિયાન, તપાસ એજન્સીએ મહેસૂલી રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી જપ્ત કરી હતી, જોકે આવા મૂળ રેકૉર્ડ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા, તેના બદલે ઝેરોક્સ નકલો રજૂ કરવામાં આવી હતી અને ટ્રાયલ દરમિયાન સાબિત કરવામાં આવી હતી. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને,

ફરિયાદપક્ષ એ સાબિત કરવામાં પણ સખત રીતે નિષ્ફળ ગયું છે કે મહેસૂલી નોંધ નં. ૫૭૨, ૫૭૩, ૫૭૪, ૫૭૫ તારીખ ૧૪/૦૨/૧૯૯૨ ના રોજ કે ૧૪/૦૩/૧૯૯૩ ના રોજ અમલમાં આવી હતી. અન્યથા પણ રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી દર્શાવે છે કે ઉપરોક્ત નોંધો જુલાઈ, ૧૯૯૨ ના મહિનામાં સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પ્રમાણિત કરવામાં આવી હતી.

૨૮. ઉપરોક્ત હકીકતોના દ્રશ્યને ધ્યાનમાં રાખીને, ફરિયાદપક્ષ કેસનો પાયો પોતે જ જમીનદોસ્ત થઈ જાય છે અને ગેરકાયદેસર બક્ષિસની કોઈપણ રકમ માંગવાનો કોઈ પ્રસંગ જણાતો નથી.

૨૯. તદુપરાંત, રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવાઓમાંથી એક ખતેલ પહોંચાડનારી સુવિધા ઉપસી રહી છે. તપાસ અમલદાર શ્રી સોલંકીએ ફરિયાદ નોંધવાથી લઈને, ટ્રેપનું આયોજન કરવા તેમજ દરોડા પાડનાર ટુકડીના સભ્ય બનવા, ચાર્જશીટ ફાઈલ કરવા સુધીની તપાસ હાથ ધરીને તમામ ભૂમિકાઓ ભજવી છે. આ કાર્યપદ્ધતિ ક્રિમિનલ જ્યુરિસ્પ્રુડન્સ (ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્ર) અને નિષ્પક્ષ તપાસના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ જાય છે. આ જ કારણસર ફરિયાદપક્ષના કેસની વિશ્વસનીયતા શંકાસ્પદ બને છે. કેસની વર્તમાન હકીકતોમાં, તપાસ અમલદારનો દરજ્જો ફરિયાદીથી ઉચ્ચ સ્થાને રાખી શકાય નહીં અને ફરિયાદી પોતે જ તપાસની એકમાત્ર એજન્સી હોઈ શકે નહીં. નિષ્પક્ષ અને તટસ્થ તપાસ પર શંકા કરવાનો કોઈ પ્રસંગ હોવો જોઈએ નહીં. આ દ્રષ્ટિકોણને એ.આઈ.આર. ૧૯૭૬ એસ.સી. ૯૮૫ માં રિપોર્ટ થયેલ “ભગવાન સિંહ વિ. રાજસ્થાન રાજ્ય”

ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય દ્વારા સમર્થન મળે છે, જેનું આ કોર્ટ દ્વારા ૧૯૯૮ (૧) જીએલએચ ૯૨૪ માં રિપોર્ટ થયેલ “કનુભાઈ કાંતિભાઈ પટેલ વિ. ગુજરાત રાજ્ય” ના કેસમાં અનુકરણ કરવામાં આવ્યું હતું. તેથી, આ કેસમાં, ફરિયાદપક્ષ કેસ ઉપરોક્ત મૂળભૂત ખામીથી પીડાય છે જે સમગ્ર તપાસને દૂષિત કરવા માટે પૂરતી છે અને તે મુજબ આવી તપાસના આધારે સમગ્ર કાર્યવાહી માત્ર આ જ કારણસર ક્વોશ (રદ્દ) અને સેટ એસાઈડ (રદ્દબાતલ) કરવા યોગ્ય છે.

૩૦. પુરાવાના ઉપરોક્ત સ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને, ફરિયાદપક્ષ માંગણી, સ્વીકાર અને રિકવરી અંગેના મહત્વના ઘટકો સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે.

૩૧. આ કોર્ટ વિદ્વાન સ્પેશ્યલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલ આક્ષેપિત ચુકાદામાંથી પણ પસાર થઈ છે. તેના અવલોકન પર, એવું જણાય છે કે વિદ્વાન સ્પેશ્યલ જજે રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવાના આધારે તારણો નોંધ્યા નથી અને પુરાવાનું ખોટું મૂલ્યાંકન કર્યું છે અને ખોટી રીતે તકસીરવારી નોંધી છે જે કાયદામાં ટકી શકે તેમ નથી.

૩૨. વર્તમાન કેસમાં, પુરાવાના ઉપરોક્ત સ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને, એ સ્પષ્ટ છે કે તકસીરવારીને બહાલી આપવા માટે વ્યાજબી શંકાથી પર કોઈ નિર્ણાયક, ચોક્કસ અને વિશ્વસનીય પુરાવો નથી અને તેથી પરિણામે, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા વર્ણન પર વિશ્વાસ મૂકીને ભૂલ કરી છે. આ કોર્ટે (i) (૨૦૧૬) ૧ એસ.સી.સી. (ક્રિ.) ૧૧ માં રિપોર્ટ થયેલ પી.

સત્યનારાયણ મૂર્તિ વિ. ડિસ્ટ્રિક્ટ ઇન્સ્પેક્ટર ઓફ પોલીસ, આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય, (ii) (૨૦૧૬) ૧ એસ.સી.સી. (ક્રિ) ૧૯ માં રિપોર્ટ થયેલ સેલ્વરાજ વિ. કર્ણાટક રાજ્ય અને (iii) એ.આઈ.આર. ૨૦૧૬ એસ.સી. ૨૯૯ માં રિપોર્ટ થયેલ કિસન ચંદર વિ. દિલ્હી રાજ્ય ના કેસોમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોનો પણ અભ્યાસ કર્યો છે. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાંથી ઉદ્ભવતી સ્થાપિત સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલા આવા તમામ કૃત્યો સાબિત કરવા માટે ચોક્કસ અને નિર્ણાયક પુરાવાના અભાવે, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા નોંધાયેલી તકસીરવારી ટકી શકે તેમ નથી.

૨૭. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીનું જ્યારે ઉપર જણાવેલ કાનૂની સિદ્ધાંતોની એરણ પર પરીક્ષણ કરવામાં આવે ત્યારે, તેમાં કોઈ શંકા રહેતી નથી કે ફરિયાદપક્ષ, વર્તમાન કેસમાં, ગેરકાયદેસર બક્ષિસની માંગણી સ્પષ્ટપણે સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે અને, આમ, આ કોર્ટ એ હોલ્ડ કરવા માટે મંજૂર છે કે અપીલકર્તાની કાયદાની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૩(૧)(ડી) (i), (ii) અને (iii) હેઠળની તકસીરવારીને યથાવત રાખવી સંપૂર્ણપણે અસુરક્ષિત રહેશે.

૨૮. ઉપર નોંધાયેલા કારણોસર, અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. સ્પેશ્યલ (એ.સી.બી.) કેસ નં. ૩/૧૯૯૯ માં વેરાવળના વિદ્વાન સ્પેશ્યલ જજ, થર્ડ ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૫/૦૧/૨૦૦૪ નો આક્ષેપિત ચુકાદો અને હુકમ રદ અને સેટ એસાઈડ કરવામાં આવે છે.

અપીલકર્તા-આરોપીને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવે છે. જામીન ખત, જો કોઈ હોય તો, રદ થાય છે. રેકૉર્ડ અને પ્રોસિડિંગ્સ ત્વરિત ટ્રાયલ કોર્ટને પાછું મોકલી આપવું. જો કોઈ દંડ ભર્યો હોય તો તે ત્વરિત પરત કરવો.

(ન્યાયમૂર્તિ આર.પી. ધોલરિયા)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.